Konstitutionsutskottets betänkande 1976/77:26

med anledning av motion om förtroendemannastyrelsen i länsstyrelse

Motionen

I motionen 1976/77:585 av herr Palme m. fl. (s) yrkas att riksdagen beslutar "att länsstyrelsens styrelse utöver ordföranden skall bestå av 14 ledamöter, som förordnas av regeringen, av vilka 10 skall representera de politiska partierna i länet och nomineras av dessa i proportion till partiernas röstetal i länet vid riksdagsvalet medan de fyra återstående ledamöterna skall nomineras av arbetsmarknadens organisationer, att det för varje ledamot skall utses en suppleant i samma ordning samt att denna ordning skall gälla från den 1 januari 1978".

Frågans tidigare behandling m. m.

I proposition 1975/76:168 om vissa frågor rörande den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation föreslogs att länsstyrelsens styrelse skulle utökas till, förutom landshövdingen, 14 särskilt utsedda ledamöter. Av dessa skulle 10 representera de politiska partierna och nomineras av dessa. Antalet platser för varje parti skulle stå i proportion till partiernas röstetal i länet vid riksdagsvalet. De fyra återstående ledamöterna skulle ha erfarenhet från näringslivet och arbetsmarknaden i länet. Samtliga ledamöter skulle förordnas av regeringen. För varje ledamot skulle utses en suppleant i samma ordning.

Konstitutionsutskottet tillstyrkte förslaget (KU 1975/76:55). I en reservation hemställdes att riksdagen skulle avslå förslaget i propositionen samt uttala att länsstyrelsen borde bestå av, förutom landshövdingen, 14 ledamöter och 14 suppleanter, samtliga valda av resp. landsting.

Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget i propositionen (rskr 1975/76:370). Den nya ordningen avsågs träda i tillämpning den 1 januari 1977.

Den nya regeringen framlade vid 1976/77 års riksmöte en ny proposition i ämnet (prop. 1976/77:19). I denna proposition föreslogs en särskild lag om val av ledamöter i länsstyrelsens styrelse. Enligt lagen skall styrelsen bestå av 14 ledamöter utöver ordföranden. Dessa ledamöter utses genom val i landstinget eller, om det i länet finns kommun som inte ingår i landstingskommun, av landstinget och kommunfullmäktige med den fördelning dem emellan som regeringen bestämmer efter befolkningstalen. I Gotlands län förrättas valet av kommunfullmäktige i Gotlands kommun. För varje

ledamot utses en suppleant.

Den nya lagen avsågs träda i kraft den 1 januari 1977.

I sitt yttrande över propositionen och i ärendet väckta motioner anförde utskottet bl. a. följande:

Enligt utskottet är det, som framhålls i propositionen, angeläget att länsinvånarna bättre än hittills bereds tillfälle att utöva inflytande på sammansättningen av förtroendemannastyrelsen i länsstyrelsen. Genom propositionens förslag kommer landstingen att utse samtliga styrelseledamöter utom ordföranden, vilket innebär att de politiska partiernas styrka återspeglas i förtroendemannastyrelsen. Utskottet anser i likhet med vad som anförs i propositionen att en sådan förstärkning av landstingens ställning inom länen bör komma till stånd.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle bifalla propositionen.

I en reservation (7 s) yrkades avslag på propositionen.

Riksdagen följde utskottets förslag. Riksdagsbeslutet fattades den 1 december 1976 (rskr 1976/77:27).

Den nya ordningen för val av länsstyrelses förtroendemannastyrelse har tillämpats från och med den 1 januari 1977. Mandattiden för ledamöterna avser tre år.

Utskottet

Frågan om ordningen för utseende av länsstyrelses förtroendemannastyrelse behandlades av utskottet och riksdagen i slutet av förra året med anledning av den nya regeringens proposition 1976/77:19 i ämnet. Propositionens förslag tillstyrktes av utskottet och antogs av riksdagen. Utskottet har inte funnit anledning att frångå sin därvid intagna ståndpunkt till frågan och hemställer följaktligen

att riksdagen avslår motionen 1976/77:585.

Stockholm den 3 mars 1977

På konstitutionsutskottets vägnar
KARL BOO

Närvarande: herrar Boo (c), Johansson i Trollhättan (s), Björck i Nässjö (m), Mossberg (s), Fiskesjö (c), Lindahl i Hamburgsund (fp), Svensson i Eskilstuna (s), Nordin (c), Karlsson i Malung (s), Schött (m), Gustafsson i Ronneby (s), Kindbom (c), Nyquist (s), fru Hammarbacken (c) och fru Cederqvist (s).

Reservation

av herrar Johansson i Trollhättan (s), Mossberg (s), Svensson i Eskilstuna (s), Karlsson i Malung (s), Gustafsson i Ronneby (s), Nyquist (s) och fru Cederqvist (s) som anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Enligt utskottet talar de skäl som motionärerna anfört för en ändring av bestämmelserna om val av ledamöter i länsstyrelsernas styrelser. Arbetsmarknadsorganisationerna bör ha egna representanter inom dessa styrelser som i stor utsträckning behandlar för dem väsentliga frågor. En genomgång av förteckningar som utskottet tagit del av över de av landstingen valda ledamöterna bekräftar farhågorna att arbetsmarknadsorganisationerna inte fått den representation som arbetsmarknadsfrågornas tyngd inom länsstyrelserna motiverar. Särskilt tjänstemannasidan är underrepresenterad. För länsstyrelserna innebär den otillräckliga representationen från arbetsmarknadsorganisationerna en försvagning av erfarenhet och sakkunskap på centrala verksamhetsområden. För organisationerna måste den nuvarande ordningen utgöra en utmaning. Som utvecklades i reservationen till KU:s betänkande 1976/77:12 och framhålles av motionärerna ter det sig också främmande att landstinget som är ett kommunalt organ skall utse 14 av 15 ledamöter i styrelsen för ett statligt organ. De nuvarande bestämmelserna om val av länsstyrelsens styrelse leder till att landstinget blir en "överkommun".

Frågan bör enligt utskottet tekniskt lösas så att den sedan den 1 januari 1977 gällande lagen (1976:891) om val av ledamöter i länsstyrelses styrelse upphävs. Motionen bör bifallas på det sättet att riksdagen uppdrar åt regeringen att i enlighet med vad som anförs i motionen utse länsstyrelsens förtroendemannastyrelse. Den förordade ordningen bör tillämpas från och med den 1 januari 1978.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till motionen 1976/77:585

dels antar det i bilaga till detta betänkande intagna förslaget till lag om upphävande av lagen (1976:891) om val av ledamöter i länsstyrelses styrelse,

dels hemställer hos regeringen att denna utser ledamöter i länsstyrelses styrelse fr. o. m. den 1 januari 1978 i enlighet med vad som anförs i motionen.

Bilaga

Förslag till
Lag om upphävande av lagen (1976:891) om val av ledamöter i länsstyrelses styrelse

Härigenom föreskrives att lagen (1976:891) om val av ledamöter i länsstyrelses styrelse skall upphöra att gälla vid utgången av december 1977.

GOTAB 53167 Stockholm 1977